

PRITARTA
Švenčionių rajono savivaldybės
tarybos 2014 m. gruodžio 30.d.
sprendimu Nr. T-219

ŠVENČIONIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS

Biudžetinė įstaiga, Vilniaus g. 19, LT-18116 Švenčionys, tel. (8 387) 20609,
faks. (8 387) 20608, el. p. svencionys.sveikata@gmail.com
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 301700695

ŠVENČIONIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS 2013-2015 M. STEBĖSENOS PROGRAMOS ATASKAITA UŽ 2013 METUS

TURINYS

ĮVADAS.....	3
1. BENDROJI DALIS	4
1.1.Demografinė ir socialinė - ekonominė būklė	4
1.2.Gimstamumas ir mirtingumas	5
1.3.Gyventojų sveikatos būklė	7
1.4.Aplinka	11
1.5.Sveikatos priežiūros sistema	12
1.6.Prevencinių programų vykdymas	15
2. SPECIALIOJI DALIS	18
2.1. Kraujotakos sistemos ligos.....	18
2.2. Piktybiniai navikai.....	19
2.3. Išorinės mirties priežastys	21
2.4.Tuberkuliozė.....	22
APIBENDRINIMAS.....	23
REKOMENDACIJOS.....	25

IVADAS

1. Švenčionių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos 2013-2015 m. stebėsenos programos 2014 metų duomenų analizė (toliau – Ataskaita) rengiama vykdant Švenčionių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos programą 2013-2015m., patvirtintą Švenčionių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. birželio 21 d. sprendimu Nr. T-132. Buvo renkami 2009-2013 metų duomenys (pagal duomenų šaltinių teikiamą informaciją).
2. Visuomenės sveikatos stebėsenos vykdymą ir Ataskaitos rengimą savivaldybių lygmeniu reglamentuoja Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymas, priimtas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. liepos 3 d. nutarimu Nr. IX-1023 (Žin., 2002, Nr. 72-3022), Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas, priimtas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 16 d. nutarimu Nr. IX-886 (Žin., 2002, Nr. 56-2225).
3. Ataskaita parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. V- 62 „Dėl savivaldybėms skirtų visuomenės sveikatos stebėsenos atlikimo rekomendacijų patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. 18-715), Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. vasario 14 d. įsakymu Nr. V-118 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymo Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo “ (Žin., 2008, Nr. 21-771), Švenčionių rajono savivaldybės tarybos 2010 m. vasario 11 d. sprendimu Nr. T-24 patvirtinta Švenčionių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2013-2015 m. programa ir priemonių planu.
4. Visuomenės sveikatos stebėsenos tikslas – organizuoti ir vykdyti sistemingą Švenčionių rajono gyventojų sveikatos būklės ir ją veikiančių rizikos veiksnių stebėjimą, analizę, vertinimą, informacijos teikimą visuomenei.
5. Visuomenės sveikatos stebėsenos uždaviniai:
 - 5.1. rinkti duomenis ir rodiklius, apibūdinančius Švenčionių rajono savivaldybės gyventojų sveikatos būklės ir jos kitimo duomenis, vertinti ir analizuoti jų pokyčius;
 - 5.2. vertinti Švenčionių rajono savivaldybėje vykdomas valstybines visuomenės sveikatinimo programas ir jų poveikį visuomenės sveikatai;
 - 5.3. formuoti bendrą savivaldybės visuomenės sveikatos duomenų sistemą;
 - 5.4. teikti valstybės ir savivaldybės institucijoms bei visuomenei informaciją apie savivaldybės gyventojų sveikatos būklę, jos pokyčius ir priežastis;
 - 5.5. remiantis visuomenės sveikatos stebėsenos rezultatais, teikti savivaldybės administracijai ir tarybai siūlymus dėl sprendimų siekiant gerinti gyventojų sveikatos būklę.
6. Informacijos šaltiniai:
 - 6.1. Statistikos departamentas prie LR Vyriausybės (2009-2013 m. duomenys);
 - 6.2. Higienos instituto Sveikatos informacijos centras (2009-2013 m. duomenys);
 - 6.3. Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas (2013 m. duomenys);
 - 6.4. Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras (2009-2013 m. duomenys);
 - 6.5. Vilniaus teritorinė ligonių kasa (2013 m. duomenys).
7. Duomenų analizę parengė: Švenčionių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė Virginija Mikštaitė-Avinienė, tel./faks. (8 387) 206 08, el. p. stebesena.svencionys@gmail.com
8. Duomenų analizė paskelbta: www.svencionys.lt, www.svencioniuvsb.lt

1. BENDROJI DALIS

1.1. Demografinė ir socialinė - ekonominė būklė

2013 m. pradžioje Švenčionių rajone vidutinis metinis gyventojų skaičius buvo 26 556. 2013 m. pradžioje palyginti su 2012 m. Švenčionių r. sav. gyventojų skaičius sumažėjo 581 gyventoju (nuo 27 434 iki 26 853). Švenčionių rajone miesto (Švenčionių, Švenčionėlių ir Pabradės) gyventojai sudarė 60,3 proc. visų rajono gyventojų (16 205 gyv.), kaimo vietovėse 39,7 proc. (10 648). 2013 m. pradžioje 1000-iui Švenčionių rajono vyrų teko 1 128 moterys.

1.1.1. lentelė. Vidutinis metinis gyventojų skaičius

	2009	2010	2011	2012	2013
Lietuva	3 162 916	3 097 282	3 028 115	2 987 773	2 957 689
Vilniaus apskr.	825 319	817 854	808 715	806 111	806 207
Švenčionių r. sav.	28 954	28 325	27 698	27 143	26 556

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

1.1.2. lentelė. Gyventojų skaičius pagal lytį ir gyvenamąją vietą Švenčionių rajone metų pradžioje

	2009	2010	2011	2012	2013
Iš viso	29 218	28 690	27 961	27 434	26 853
Vyrai	13 634	13 414	13 080	12 852	12 621
Moterys	15 584	15 276	14 881	14 582	14 232
Miestas	17 451	17 162	16 783	16 514	16 205
Kaimas	11 767	11 528	11 178	10 920	10 648

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

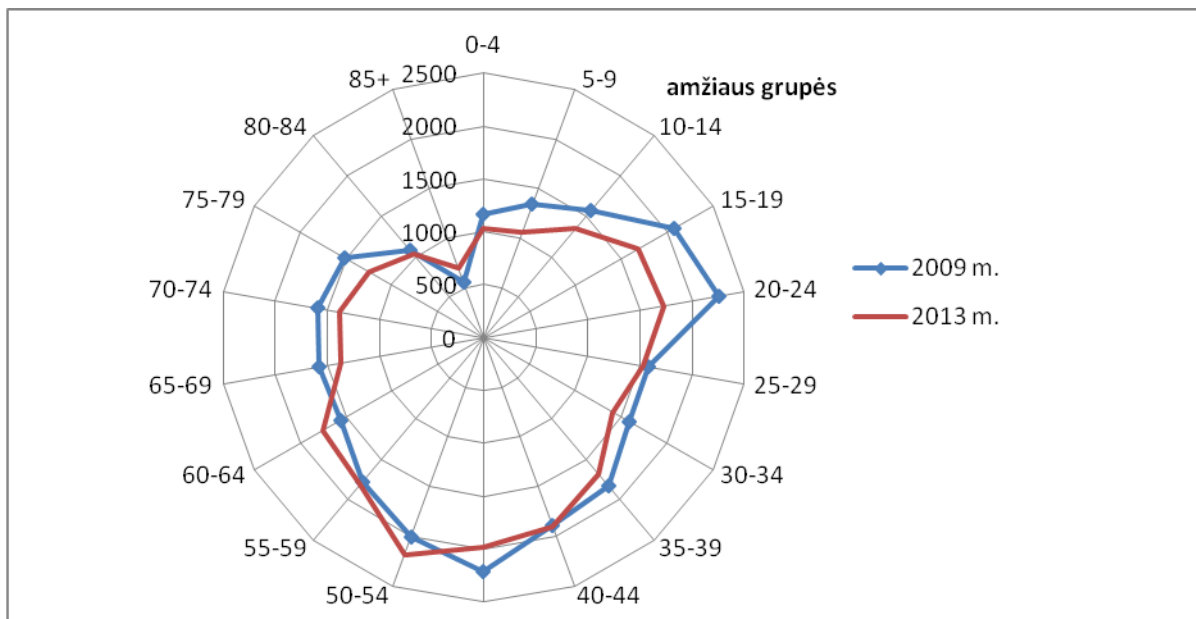
Švenčionių rajone vaikų dalis yra mažesnė nei pagyvenusių žmonių (2013 m. 0-17 m. amžiaus Švenčionių rajone sudarė 16,4 proc., o 60 m. ir vyresni – 27,8 proc.). Mažiausiai 0-17 m. vaikų 2013 m. buvo Ignalinos rajone (14,6 proc.), Anykščių r. (15,0 proc.), Utenos rajone (15,6 proc.), daugiausiai – Kalvarijos r. sav. (21,5 proc.), Klaipėdos r. sav. (21,0 proc.), Vilniaus r. sav. (20,6 proc.). Švenčionių rajone 2013 m. 3,8 proc. daugiau nei šalies rodiklis buvo pagyvenusių žmonių (60+ m.) atitinkamai (27,8 proc. ir 24,0 proc.).

1.1.3. lentelė. Gyventojų skaičius pagal pagrindines amžiaus grupes 2009-2013 m. pradžioje proc.

Metai	Švenčionių r. sav.			Lietuva		
	0-17 m.	18-59 m.	60+ m.	0-17 m.	18-59	60+ m.
2009	18,3	54,7	27,0	19,6	58,4	22,0
2010	18,0	54,7	27,4	19,2	58,4	22,4
2011	17,1	55,6	27,3	18,8	58,0	23,2
2012	16,7	55,7	27,6	18,5	57,8	23,7
2013	16,4	55,7	27,8	18,3	57,7	24,0

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Analizuojant gyventojų skaičiaus pokytį pagal amžiaus grupes (kas 5 metai) matyti, kad mažėjo 15-24 m. asmenų ir daugėjo 50-64 m. gyventojų.

1.1.1. pav. Švenčionių rajono gyventojų skaičius pagal amžiaus grupes (kas 5 metai) 2009-2013 m.
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

1.2. Gimstamumas ir mirtingumas

2013 m. Švenčionių r. sav. gimė 9 kūdikiais mažiau nei 2012 m., Lietuvoje gimė 399 kūdikiais daugiau. Natūralus gyventojų prieaugis Švenčionių rajone bei Lietuvoje neigiamas.

1.2.1. lentelė. Natūralus gyventojų prieaugis Švenčionių rajone

	2009	2010	2011	2012	2013
Gimusieji	260	220	237	227	218
Mirusieji	572	591	539	524	581
Natūralus gyv. prieaugis	-312	-371	-302	-297	-360

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

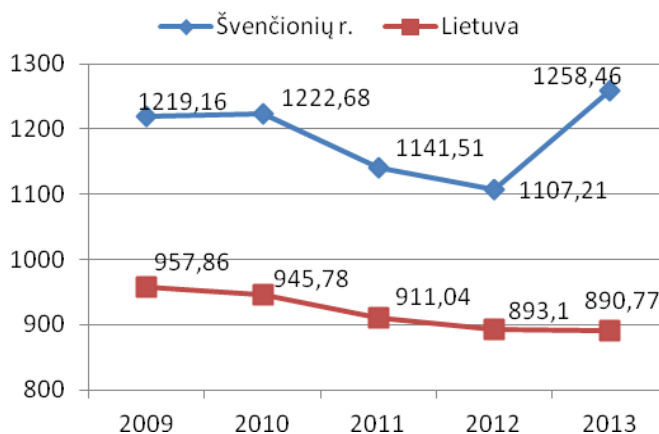
1.2.2. lentelė. Natūralus gyventojų prieaugis 1000-iui gyv. 2013 m.

Didžiausi rodikliai		Mažiausi rodikliai	
Savivaldybė	Natūralus prieaugis 1000-iui gyv.	Savivaldybė	Natūralus prieaugis 1000-iui gyv.
Ignalinos r. sav.	-14,6	Neringa	4,7
Švenčionių r. sav.	-14,0	Vilniaus m.	0,88
Zarasų r.	-13,9	Klaipėdos r.	0,4
Molėtų r.	-12,6	Kauno r.	0
Anykščių r.	-11,8	Vilniaus r.	-1,69
Lietuvos vidurkis -3,94			

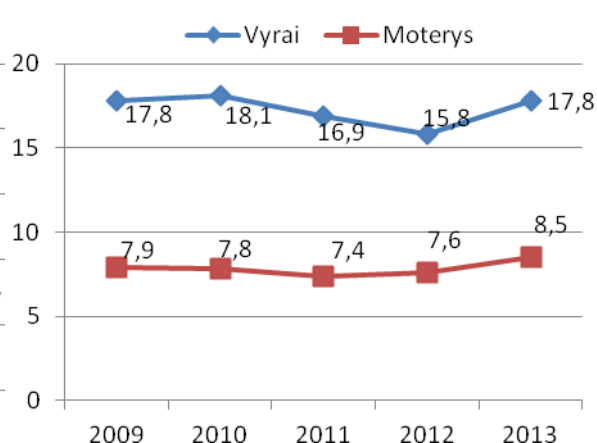
Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Nuo 2010 m. Švenčionių rajone mažėjęs standartizuotas mirtingumo rodiklis 2013 m. staigiai padidėjo, 1000-iui gyventojų teko 12,6 mirusiojo. Šalyje standartizuoti mirtingumo rodikliai mažėjo, 1000-iui gyv. 2013 m. teko 8,9 mirusiojo. Standartizuoti mirtingumo rodikliai Švenčionių rajone 2013 m. buvo vieni didžiausių Lietuvoje.

Rajone vyrų miršta daugiau nei moterų. Standartizuotas vyrų mirtingumo rodiklis kiekvienais metais išlieka dvigubai didesnis nei moterų (2013 m. atitinkamai 17,8 ir 8,5 1000 gyv.).

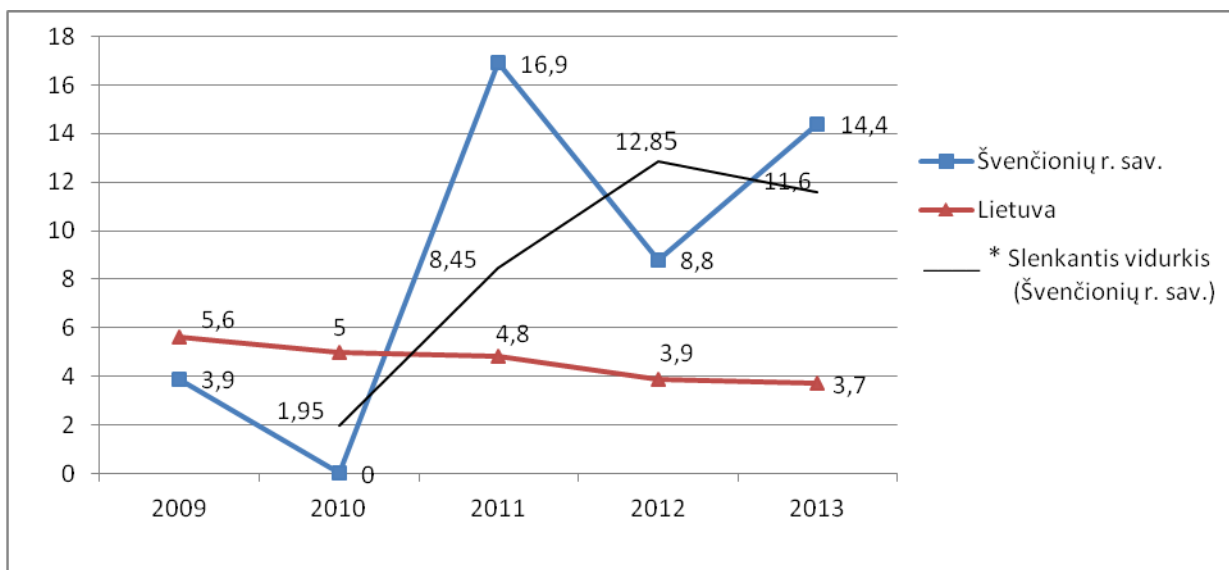
1.1.4. pav. Standartizuotas mirtingumas 100 tūkst. gyventojų

1.1.5. pav. Standartizuotas mirtingumas pagal lytį Švenčionių r. sav. 1000-iui gyventojų

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Mirusiųjų kūdikių Lietuvoje skaičius 1000 gyvų gimusiųjų kasmet mažėja. Švenčionių rajone kūdikių mirtingumo rodiklis yra kintantis, 2009 m. mirė 1 kūdikis, 2010 m. – 0, 2011 m. – 4, 2012 m. – 2 ir 2013 m. – 3 kūdikiai. Šis mirusiųjų kūdikių skaičius 1000 gyvų gimusiųjų viršijo šalies rodiklius 2011-2013 m.

1.2.3. pav. 1000-iui gyvų gimusiųjų tenka mirusių kūdikių Lietuvoje ir Švenčionių rajone 2009-2013 m.

* Išlygina duomenų reikšmių svyravimus, kad aiškiau matytųsi struktūra ir tendencija (Išvestinis rodiklis)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Nuo 2011 m. nedarbo lygis Švenčionių rajone sumažėjo 2,1 proc. (nuo 13,5 proc. 2011 m. iki 11,4 proc. 2012 m.). 2012 ir 2013 m. nedarbo lygis rajone išliko toks pats 11,4 proc. Lietuvoje 2013 m. nedarbo lygtis sumažėjo 0,8 proc. (nuo 11,7 proc. 2012 m. iki 10,9 proc. 2013 m.).

1.2.3. lentelė. Bedarbių procentas nuo darbingo amžiaus gyventojų Švenčionių rajone 2013 m.

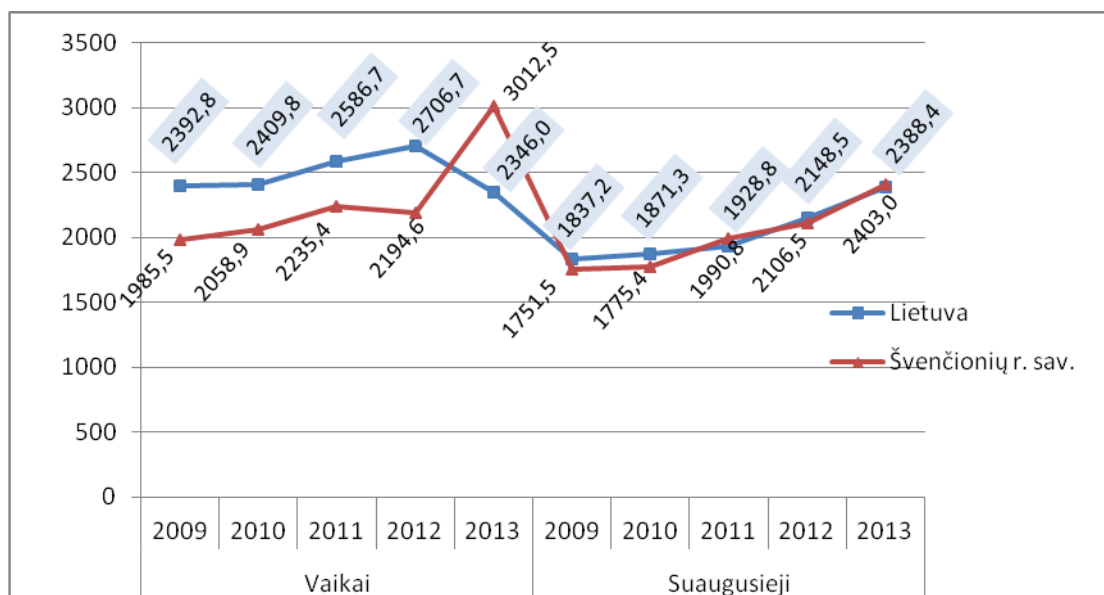
	2013/01/01	2013/02/01	2013/03/01	2013/04/01	2013/05/01	2013/06/01	2013/07/01	2013/08/01	2013/09/01	2013/10/01	2013/11/01	2013/12/01
Nedarbo lygis kas mėnesį proc.	11,3	13,2	13,6	13,7	12,5	10,7	10,3	9,8	10,0	9,8	10,1	11,3
Vidutinis metinis	11,4 proc.											

Šaltinis: Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

2012 m. pirmą kartą pripažinti neįgaliais buvo 130 darbingo amžiaus asmenų. Dažniausios nedarbingumo priežastys buvo piktybiniai (sudarė 18,5 proc.) navikai nervų sistemos (sudarė 16,9 proc.) bei kraujotakos sistemos ligos (23,1 proc.).

1.3. Gyventojų sveikatos būklė

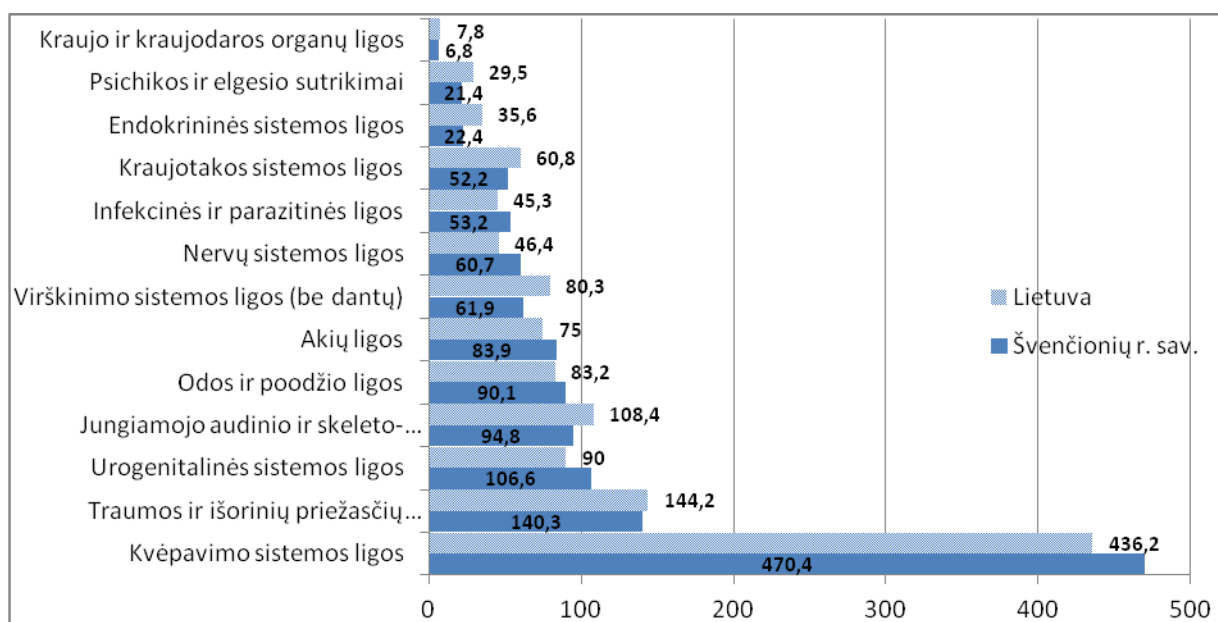
Švenčionių rajone, kaip ir šalyje, suaugusiųjų (nuo 18 m.) bendras sergamumas (savivaldybės gyventojams registruotų ligos atvejų ir vidutinio metinio gyventojų skaičiaus santykis) užregistruotas ambulatorinę pagalbą teikiančiose įstaigose didėja. Vaikų (0-17 m.) bendras sergamumas 2013 m. šalyje sumažėjo, Švenčionių rajone padidėjo ir viršijo šalies rodiklius.

1.3.1. pav. Vaikų bendras sergamumas 1000-iui vaikų ir suaugusiųjų bendras sergamumas 1000-iui gyv.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2013 m. Švenčionių rajone gyventojų sergamumo (asmenų, kuriems ambulatorinėse asmens sveikatos priežiūros įstaigose pirmą kartą gyvenime yra užregistruota bent viena liga ar trauma iš atskirų ligų ar ligų grupių (nauji ūminių ligų atvejai bei pirmą kartą gyvenime užregistruotos lėtinės ligos), skaičius per tam tikrą laikotarpį tam tikros teritorijos gyventojams) rodikliai kvėpavimo sistemos, nervų sistemos, urogenitalinės sistemos, odos ir poodžio, akių bei infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis išliko didesni nei šalies.

1.3.2. pav. Sergamumas pagrindinėmis ligomis 2013 m.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Lyginant su 2012 m., 2013 m. beveik visose ligų grupėse bendras sergamumo rodiklis padidėjo. Lėtinėmis ligomis, daugiausia kraujotakos sutrikimais sirgo vyresnio amžiaus gyventojai. Vaikų pagrindinė susirgimų priežastis – kvėpavimo sistemos ligos.

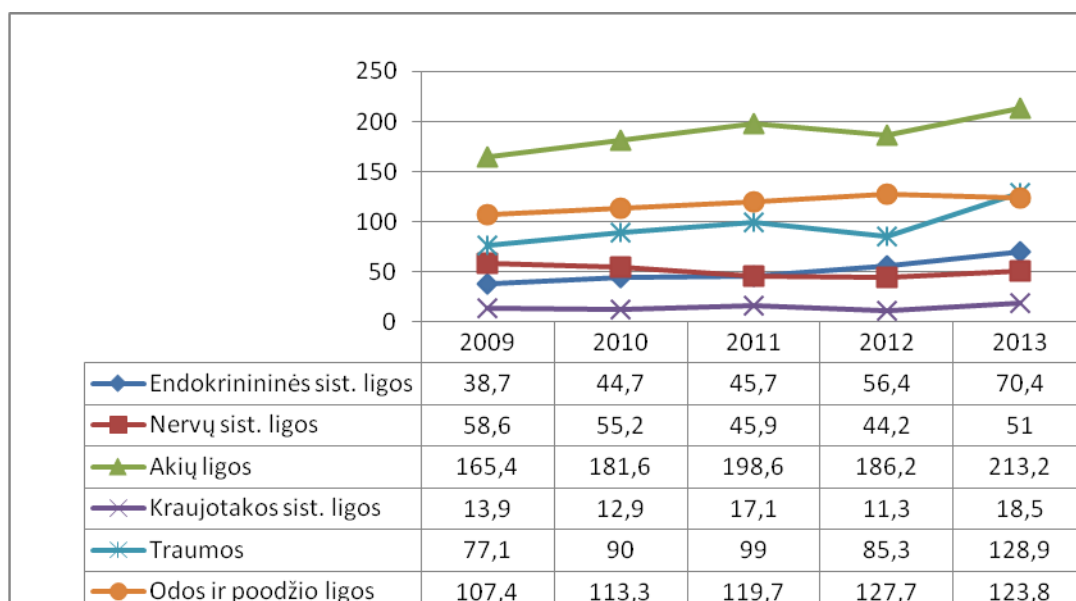
1.3.1. lentelė. Sergančių Švenčionių rajono gyventojų skaičius 1000-iui gyv. pagal amžių ir ligas 2012-2013 m.

	0-17		18-64		65+	
	2012 m.	2013 m.	2012 m.	2013 m.	2012 m.	2013 m.
Infekcinės ir parazitinės ligos	118,6	122,9	43,1	44,9	42,7	42,9
Kraujo ir kraujodaros organų ligos	19,1	26,1	13,1	13,6	29,5	30,4
Endokrininės sistemos ligos	56,4	70,4	58	74,9	135,8	140,7
Psichikos ir elgesio sutrikimai	34,4	38,6	57,5	58,5	120,2	126
Nervų sistemos ligos	44,2	51	97,5	98,6	168,5	157,9
Akių ligos	186,1	213,2	97,3	97,2	221,7	215,7
Kraujotakos sistemos ligos	11,3	18,5	150,8	166,3	581,7	614,3
Kvėpavimo sistemos ligos	430,7	609,7	213,4	262,4	229,8	238,4
Virškinimo sistemos ligos (be dantų)	65,3	94,7	68,8	78,3	105,7	116,8
Odos ir poodžio ligos	127,7	123,8	70,7	73,2	88,8	85,2
Jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligos	73,3	79,9	104,1	128,3	223	222,4
Urogenitalinės sistemos ligos	21,5	35,6	98,5	125,9	128,5	152,8
Traumos ir išorinių priežasčių padariniai	85,3	128,9	100,5	125,7	88,8	102,9

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

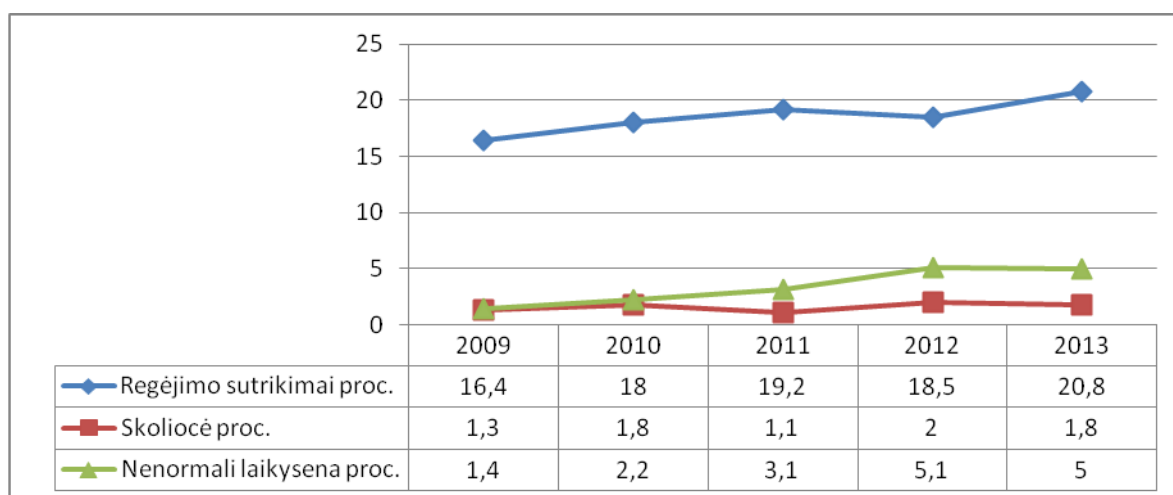
Be kvėpavimo sistemos ligų daug vaikų (0-17 m.) sirgo akių ligomis ir, sergamumas šiomis ligomis rajone didėja. 2013, palyginti su 2012 m. išaugo vaikų sergančių endokrininės sistemos

ligomis, odos ir poodžio ligomis, traumomis. Bendro sergamumo rodiklis infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis bei nervų sistemos ligomis 2013 m. buvo aukštesnis nei šalies.

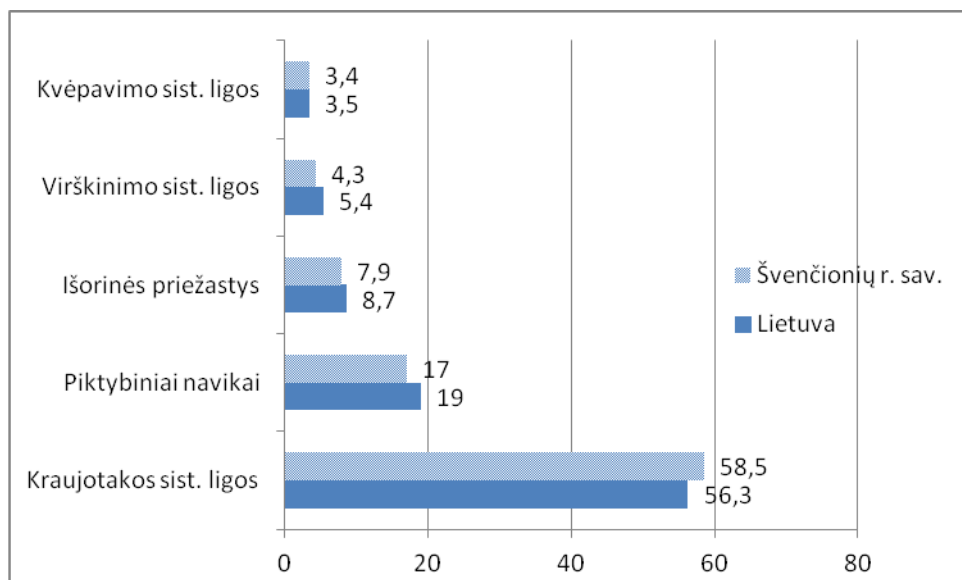
1.3.3. pav. Bendrasis vaikų (0-17 m.) sergamumas pagal ligas Švenčionių r. sav. 1000 gyv.
Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Iš vaikų, 2013 m. apsilankiusių ambulatorinėse sveikatos priežiūros įstaigose, 20,8 proc. nustatyti regėjimo sutrikimai, 1,8 proc. skoliozė, 5 proc. – nenormali laikysena. Nuo 2009 m. regėjimo sutrikimų bei skoliozės susirgimų daugėjo. 2013 m. Švenčionių rajone nenormali laikysena nustatyta didesnei vaikų daliai nei šalies vidurkis (atitinkamai 5,0 proc. ir 3,4 proc.). Regėjimo sutrikimai bei skoliozė dažniausiai pasitaikė tarp 15-17 m. vaikų, nenormali laikysena – 7-14 m. vaikams.

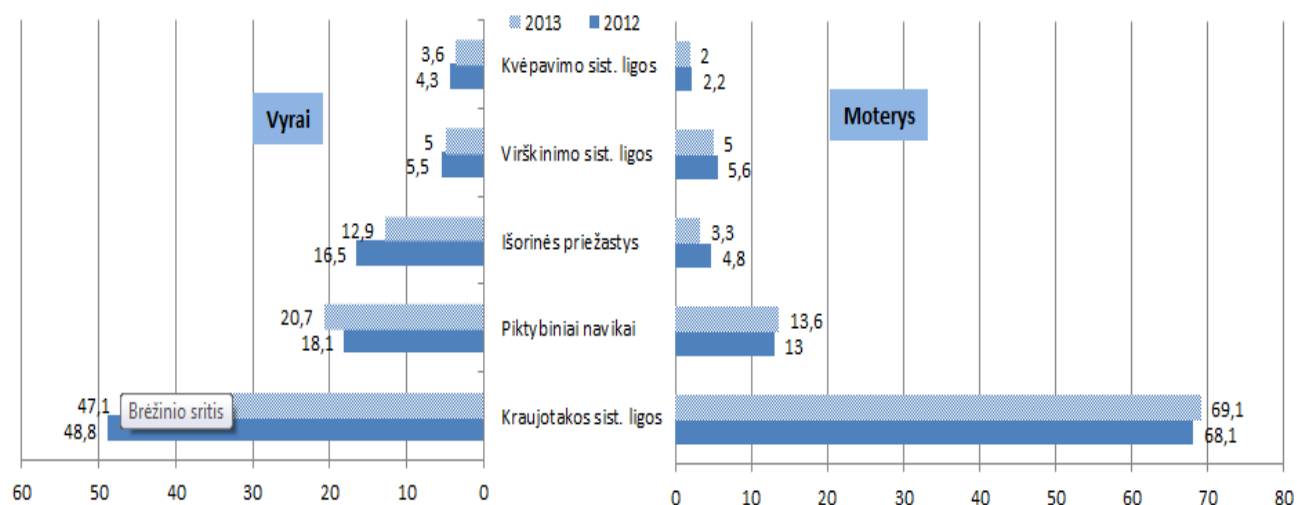
1.3.4. pav. Vaikų sergančių tam tikromis ligomis ir sutrikimais procentas Švenčionių rajone.
Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras (Lietuvos gyventojų sveikata ir sveikatos priežiūros įstaigų veikla 2009, 2010, 2011, 2012, 2013m.)

2013 m. Švenčionių rajone procentinis mirties priežasčių pasiskirstymas nežymiai skyrėsi nuo šalies, tačiau mirtingumo nuo kvėpavimo sist. ligų, virškinimo sist. ligų, piktybinių navikų bei išorinių priežasčių procentas šalyje buvo didesnis, tik dėl kraujotakos sistemos ligų mirusiųjų procentas buvo didesnis Švenčionių r. sav. (atitinkamai 56,3 ir 58,5 proc. visų mirčių).

1.3.5. pav. Mirties priežasčių pasiskirstymas Švenčionių r. sav. ir Lietuvoje proc. 2013 m.
Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras (Mirties priežastys, 2013m.)

2013 m. Švenčionių rajone, kaip ir visoje Lietuvoje pagrindinės vyrų ir moterų mirtingumo priežastys buvo kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai, išorinės priežastys. Dėl kraujotakos sistemos ligų rajone 2013 m. mirė daugiau moterų, dėl piktybinių navikų bei išorinių priežasčių – vyrų. Lyginant su 2012 m., 2013 m. padidėjo moterų mirusių nuo kraujotakos sistemos ligų bei piktybinių navikų. Vyrų mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų mažėjo, tačiau padaugėjo vyrų, mirusių dėl piktybinių navikų.

1.3.6. pav. Mirties priežasčių pasiskirstymas proc. pagal lytį Švenčionių r. sav. 2012-2013 m.
Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras (Mirties priežastys, 2013m.)

Standartizuotas gyventojų mirtingumas 2013 m. Švenčionių rajono kaimuose buvo didesnis nei miestuose (atitinkamai 14,8 ir 11,0 mirties atvejai 1000 gyv.).

Lyginant miesto ir kaimo mirtingumo rodiklius pagal priežastis, miesto gyventojų mirtingumas dėl virškinimo sistemos ligų didesnis nei kaimo gyventojų.

1.3.2. lentelė. Standartizuotas mirtingumas pagal priežastis ir gyvenamąją vietą Švenčionių rajone 2013 m. 1000-iui gyv.

	Miestas	Kaimas
Kvėpavimo sist. ligos	0,3	0,8
Virškinimo sist. ligos	0,7	0,5
Išorinės mirties priežastys	1,0	2,2
Piktybiniai navikai	2,4	2,9
Kraujotakos sist. ligos	5,3	6,9

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

1.3.3. lentelė. Mirusiųjų skaičius pagal priežastis ir amžių Švenčionių r. sav. 2013 m. 1000-iui gyventojų.

	0-17	18-44	45-64	65+
Infekcinės ligos	0,2	0,2	0,7	0,2
Kvėpavimo sist. ligos	0,2	0,2	0,8	2,1
Virškinimo sist. ligos	-	0,2	1,4	2,1
Išorinės mirties priežastys	0	1,2	2,9	2,3
Piktybiniai navikai	0	0,8	5,5	8,8
Kraujotakos sist. ligos	0	0,6	4,8	52,3

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

1.4. Aplinka

2013 m. buvo vykdoma Švenčionių rajono maudyklų vandens stebėseną 3-jose maudyklose: Belio ežero, Žeimenos upės Švenčionėliuose ir Pabradėje. Maudyklų stebėseną vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-1055 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 92:2007 „Papildiniai ir jų maudyklų vandens kokybės“ patvirtinimo“.

2013 m. Švenčionių rajone maudyklų stebėsenos rodikliai atitiko mikrobiologinius parametrus.

1.4.1. lentelė. Švenčionių rajono maudyklų vandens kokybės rezultatų atitikimas Lietuvos higienos normos HN92:2007 reikalavimams 2013 m.

	Maudyklos pavadinimas	Bandinio ėmimo data	Mikrobiologiniai parametrai
Švenčionių rajonas	Belio ežeras	2013-05-22	atitiko
		2013-06-05	atitiko
		2013-06-18	atitiko
	Žeimenos upė Švenčionėliuose	2013-05-22	atitiko
		2013-06-05	atitiko
		2013-06-18	atitiko
	Žeimenos upė Pabradėje	2013-05-22	atitiko
		2013-06-05	atitiko
		2013-06-18	atitiko

Šaltinis: Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras

Atsižvelgiant į Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/7/EB 4 straipsnio nuostatas, maudyklų vandens kokybę vertinama kiekviename paplūdimyje, pasibaigus maudymosi sezonui ir remiantis maudyklų vandens kokybės duomenimis, surinktais per einamąjį ir tris ankstesnius sezonus. Maudyklų vandens kokybės vertinimas atliekamas remiantis dviejų mikrobiologinių parametru

(žarninių enterokokų ir žarninių lazdelių (*E. coli*)) duomenų rinkiniu, kurį sudaro stebėsenos duomenys. Duomenų rinkinį sudaro ne mažiau kaip 16 mėginių.

Lietuva nuo 2008 m. Europos Bendrijų Komisijai atsiskaito pagal 2006/7/EB direktyvos reikalavimus. 2011 m. maudyklų vandens kokybė vertinta pagal 2006/7/EB direktyvos nuostatas. Kol buvo surinkti ketverių metų duomenų rinkiniai maudyklų vandens kokybei vertinti, Europos Komisijai nustačius, kad yra pereinamasis laikotarpis, todėl maudyklų vandens kokybė vertinta pagal 76/160/EEB direktyvos parametrų vertes.

1.4.2. lentelė. Švenčionių rajono maudyklų vandens kokybės vertinimas pagal Europos parlamento ir Tarybos direktyvų 76/160/EEB ir 2006/7/EB parametrų vertes

	2009 m.	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Belio ežeras			★★★★ 	★★★★ 	★★★★
Žeimenos upė Švenčionėliuose			★★★★ 	★★★★ 	★★★★
Žeimenos upė Pabradėje			★★★★ 	★★★ 	★★★★
Paaiškinimai:	- atitiko direktyvos 76/160/EEB privalomuosius reikalavimus; - atitiko direktyvos 76/160/EEB gairinius reikalavimus;				Pereinamuoju laikotarpiu maudyklų vandens kokybei vertinti naudoti simboliai
	★★★ - puiki kokybė; ★★ - gera kokybė				Pagal 2006/7/EB direktyvą vandens kokybei vertinti naudoti simboliai

Šaltinis: Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centras (Maudyklų vandens kokybės vertinimas 2004-2013m.)

Vykdam Patvirtinamųjų valstybinių maisto mėginių tyrimų programą 2013 m. buvo ištirti 2 geriamojo vandens mėginiai, atrinkti iš Švenčionių rajono, dėl mikrobiologinės taršos (*E. coli*, žarninių enterokokų, kolonijas sudarančių vienetų) – tyrimų rezultatai atitiko Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 23 d. įsakymu Nr. V-455, reikalavimus (Šaltinis: Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas).

1.5. Sveikatos priežiūros sistema

1.5.1. lentelė. Sveikatos priežiūros išteklių 10 000 gyventojų.

	Švenčionių r. sav.			Lietuva		
	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Gydytojų skaičius	17,13	17,88	18,66	44,37	45,6	46,1
Šeimos gydytojų skaičius	4,37	4,47	4,57	6,19	6,37	6,53
Odontologų skaičius	4,01	4,1	4,95	8,53	9,3	9,39
Specialistų su medicinos išsilavinimu (ne gydytojų) skaičius	76,55	74,85	75,78	103,01	104,71	104,13
Slaugytojų skaičius (įsk. akušerius)	59,78	57,72	58,65	79,35	79,72	79,26
Bendras lovų skaičius	47,39	50,27	55,22	90,47	91,12	90,38

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

1.5.2. lentelė. Sveikatos priežiūros įstaigų veikla 100-ui gyventojų

	Švenčionių r. sav.			Lietuva		
	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Apsilankymų pas gydytojus skaičius	619,22	612,12	661,82	732,22	753,73	761,29
Apsilankymų pas šeimos gydytojų skaičius	254,97	251,33	268,38	318,22	334,17	348,35
Apsilankymai pas gydytojus specialistus (II/III lygis)	172,18	195,41	208,63	232,42	241,22	241,78

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

1.5.3. lentelė. Lovų fondo panaudojimas stacionaruose*

	Švenčionių r. sav.			Lietuva		
	2011 m.	2012 m.	2013 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Hospitalizuotų asmenų skaičius 1000 gyv.	129,87	126,69	129,02	228,94	245,23	244,37
Lovos funkcionavimas	210,38	208,22	203,91	266,64	264,57	261,19
Vidutinė gulėjimo stacionare trukmė	5,77	5,87	5,76	5,93	5,84	5,75
Lovos apyvarta	36,48	35,45	35,38	44,98	45,33	45,42

*- aktyvaus gydymo lovos - tai visos lovos atmetus slaugos, reabilitacijos, tuberkuliozės ir psichiatrijos lovas

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras: Stacionaro lovų veikla pagal profilių grupes ir apskritis bei savivaldybes 2011 m., 2012 m., 2013 m.

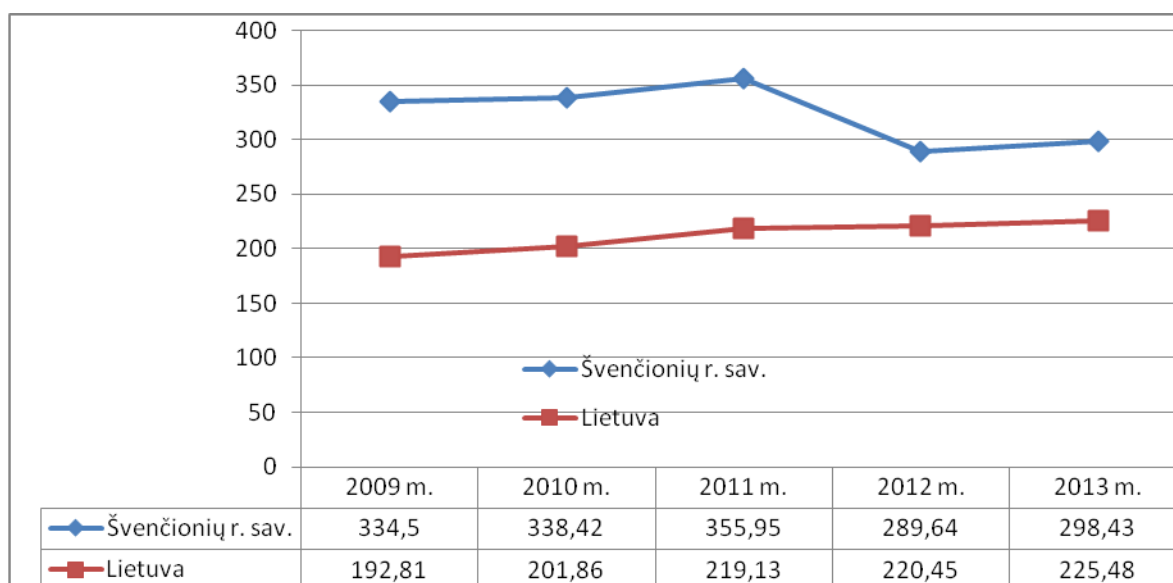
2013 m. Švenčionių rajone buvo suteikta 7925 greitosios medicinos pagalbos paslaugų iš jų 10,8 proc. – nelaimingi atsitikimai, 84,3 proc. – ūmių susirgimų būklės, 0,3 proc. nėštumo, pogrindinio laikotarpio patologijos ir 4,7 proc. – ligonių pervežimai. Švenčionių rajone dažniau nei Lietuvos vidurkis pasitaikė greitosios medicinos pagalbos iškvietimų dėl ūmių susirgimų būklių (atitinkamai 84,3 ir 76,1 proc.). 2013 m. Švenčionių r. suteikta 63-im greitosios medicinos pagalbos paslaugomis daugiau nei 2012 m.

1.5.4. lentelė. Suteiktos greitosios medicinos pagalbos slaugos proc. pagal priežastis 2013 m.

	Suteikta greitosios medicinos pagalbos paslaugų	Iš jų:			
		nelaimingi atsitikimai proc.	ūmių susirgimų būklės proc.	nėštumo ir pogrindinio laikotarpio patologijos proc.	ligonių pervežimai proc.
Lietuva	666908	12,4	76,1	0,3	11,2
Švenčionių r. sav.	7925	10,8	84,3	0,3	4,7

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras (Lietuvos gyventojų sveikata ir sveikatos priežiūros įstaigų veikla 2013 m.

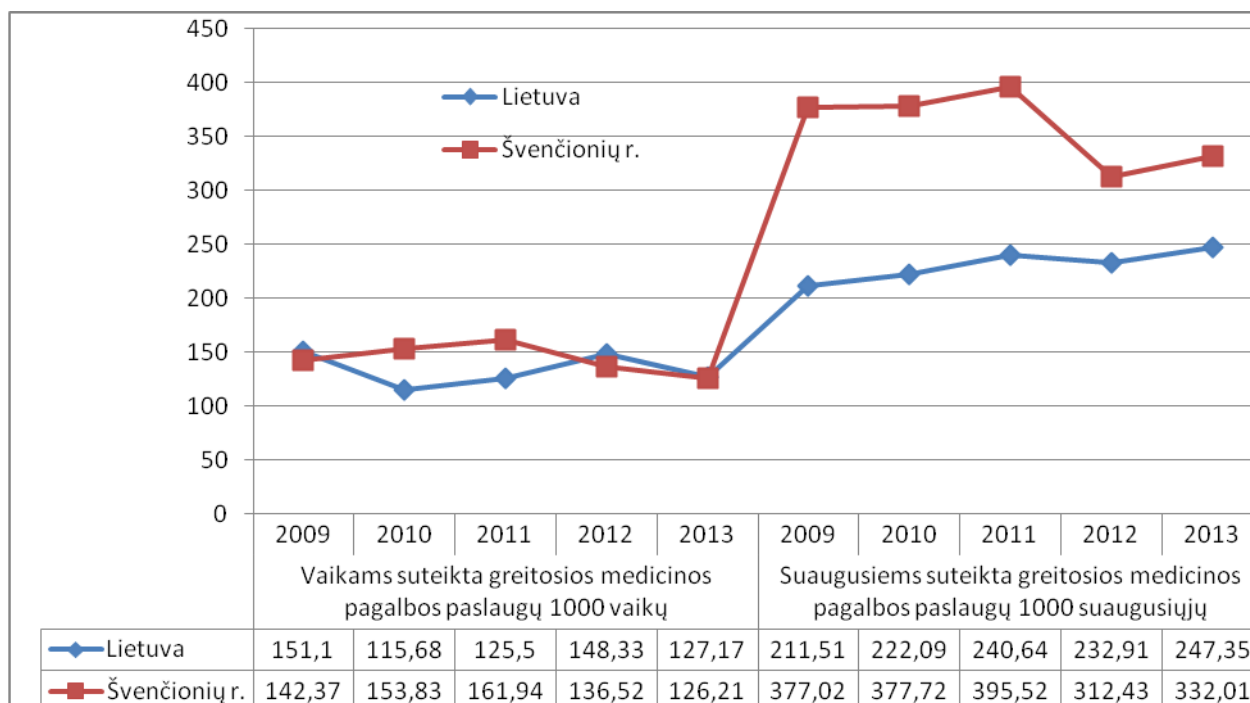
2009-2011 m. suteiktų greitosios medicinos pagalbos paslaugų rodiklis 1000 gyventojų Švenčionių rajone buvo ženkliai aukštesnis nei šalies, tačiau nuo 2011 m. kai rajonuose buvo atsisakyta dispečerių ir pereita prie Bendrojo pagalbos centro skyrių, suteiktų greitosios medicinos pagalbos paslaugų skaičius sumažėjo, bet išliko aukštesnis už šalies rodiklį. 2013 m. Švenčionių rajone 1000-iui gyventojų suteikta 72,95 greitosios medicinos pagalbos paslaugomis daugiau nei Lietuvos vidurkis.

1.5.1. pav. Suteikta greitosios medicinos pagalbos paslaugų 1000 gyventojų.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2013 m. Švenčionių rajone iš visų suteiktų greitosios medicinos pagalbos paslaugų 6,9 proc. buvo vaikams ir 93,1 proc. suaugusiems (šalyje atitinkamai 10,3 proc. ir 89,7 proc.). Vaikams suteiktų greitosios medicinos pagalbos paslaugų rodiklis 1000-iui vaikų yra artimas šalies rodikliui ir 2012 - 2013 m. buvo mažesnis nei šalies. Suaugusiems suteiktų greitosios medicinos pagalbos paslaugų rodiklis 1000-iui suaugusiųjų 2012 m. priartėjo prie Lietuvos vidurkio. 2013 1000-iui suaugusiųjų Švenčionių rajono gyventojų suteikta 84,66 greitosios medicinos pagalbos paslaugomis daugiau nei šalyje.

1.5.2. pav. Vaikams suteikta greitosios medicinos pagalbos paslaugų 1000 vaikų ir suaugusiems suteikta greitosios medicinos pagalbos paslaugų 1000 suaugusiųjų.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

1.6. Prevencinių programų vykdymas

Švenčionių rajono savivaldybėje 2013 m. buvo vykdomos 6 prevencinės programos, finansuojamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo (PSDF) biudžeto lėšomis:

1. gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių finansavimo programa;
2. atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programa;
3. priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programa;
4. storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programa;
5. asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programa;
6. vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programa.

Šias programas 2013 m. Savivaldybėje vykdė 3 sveikatos priežiūros įstaigos:

1. VšĮ Švenčionių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras;
2. UAB „Švenčionėlių sveikatos centras“;
3. UAB „Reginos šeimos gydytojo centras“.

Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių programos tikslas – sumažinti Lietuvos moterų mirtingumą nuo gimdos kaklelio piktybinių navikų. Nacionalinėje vėžio prevencijos programoje numatyta sumažinti mirtingumą nuo gimdos kaklelio vėžio 15 proc.

2013 m. Švenčionių rajone standartizuoto mirtingumo nuo gimdos kaklelio piktybinių navikų rodiklis buvo vienas didžiausių šalyje 24,06 atv. 100 000 moterų (šalyje – 8,26 atv. 100 000 mot.).

2013 m. Švenčionių rajone apie galimybę dalyvauti gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencijos programoje informuota 7,6 proc. mažiau moterų ir suteikta 2,2 proc. mažiau citologinio tepinėlio paėmimo paslaugų nei 2012 m. Vilniaus teritorinės ligonių kasos (toliau - TLK) zonoje 2013 m. apie galimybę dalyvauti gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencijos programoje informuota 22,5 proc. moterų ir suteikta citologinio tepinėlio paėmimo paslauga 13,5 proc. moterų.

1.6.1. lentelė. Gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių finansavimo programos vykdymas 2013 m. sausio-gruodžio mėn.

Eil. Nr.	Savivaldybės pavadinimas	Programoje galinčių dalyvauti asmenų skaičius (25–60 metų moterų)	Moterų, informuotų apie galimybę dalyvauti programoje		Suteikta citologinio tepinėlio paėmimo paslauga	
			skaičius	procentai	skaičius	procentai
1	2	3	4	5	6	7
	Švenčionių rajono	6090	1056	17,34	800	13,14
	VšĮ Švenčionių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	5452	974	17,87	745	13,66
	UAB Reginos šeimos gydytojo centras	357	62	17,37	37	10,36
	UAB „Švenčionėlių sveikatos centras“	281	20	7,12	18	6,41

Šaltinis: Vilniaus teritorinė ligonių kasa

Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programos tikslas – sumažinti Lietuvos moterų mirtingumą nuo krūties piktybinių navikų. Nacionalinėje vėžio prevencijos programoje numatyta sumažinti mirtingumą nuo krūties vėžio 15%. Nurodoma, jog atrankinės mamografinės patikros poveikis gali iki 30 % sumažinti mirtingumą per 5 metus.

Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo krūties piktybinių navikų 2013 m. rajone buvo 34,81 atv. 100 000 mot. (šalyje – 21,82 atv. 100 000 mot.).

2013 m. Švenčionių rajone apie galimybę dalyvauti atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje informuota 4,9 proc. mažiau moterų nei 2012 m.

1.6.2. lentelė. Atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programos vykdymas 2013 m. sausio-gruodžio mėn.

Eil. Nr.	Savivaldybės pavadinimas	Programoje galinčių dalyvauti asmenų skaičius (50–69 metų moterys)	Moterys, informuotos apie galimybę dalyvauti programoje	
			skaičius	procentai
1	2	3	4	5
	Švenčionių rajono	3927	219	5,58
	VšĮ Švenčionių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	3516	203	5,77
	UAB Reginos šeimos gydytojo centras	243	14	5,76
	UAB „Švenčionėlių sveikatos centras“	168	2	1,19

Šaltinis: Vilniaus teritorinė ligonių kasa

Priešinės liaukos vėžio ankstyvos diagnostikos finansavimo programos tikslas – pagerinti ankstyvųjų priešinės liaukos vėžio stadijų diagnostiką, taikyti radikalius priešinės liaukos vėžio gydymo metodus, siekiant pailginti sergančiųjų išgyvenamumo trukmę bei sumažinti pacientų neįgalumą ir mirtingumą dėl šios ligos.

Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo priešinės liaukos piktybinių navikų 2013 m. Švenčionių rajone buvo 21,23 atv. 100 000 vyrų (šalyje – 30,45 atv. 100 000 vyr.).

2013 m. Švenčionių rajone informavimo apie galimybę dalyvauti programoje ir prostatos specifinio antigeno (PSA) nustatymą paslaugos suteiktos 6,8 proc. mažiau vyrų nei 2012 m.

1.6.3. lentelė. Priešinės liaukos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programos vykdymas 2013 m. sausio-gruodžio mėn.

Eil. Nr.	Savivaldybės pavadinimas	Programoje galinčių dalyvauti asmenų skaičius (50 iki 75 metų amžiaus ir vyrų nuo 45 metų, kurių tėvai ar broliai yra sirgę prostatos vėžiu)	Vyrų informavimo apie galimybę dalyvauti programoje ir prostatos specifinio antigeno (PSA) nustatymo paslauga	
			skaičius	procentai
1	2	3	4	5
	Švenčionių rajono	3836	557	14,52
	VšĮ Švenčionių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	3495	502	14,36
	UAB Reginos šeimos gydytojo centras	249	48	19,28
	UAB „Švenčionėlių sveikatos centras“	92	7	7,61

Šaltinis: Vilniaus teritorinė ligonių kasa

Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programos tikslas – pagerinti ankstyvųjų storosios žarnos vėžio stadijų išaiškinamumą ir sumažinti mirtingumą dėl šios ligos.

Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo gaubtinės žarnos piktybinių navikų 2013 m. Švenčionių rajone buvo 8,4 atv. 100 000 gyv. (šalyje – 10,17 atv. 100 000 gyv.).

2013 m. Švenčionių rajone apie galimybę dalyvauti storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje informuota 7,13 proc. mažiau asmenų nei 2012 m. 2013 m. Švenčionių rajone 0,43 proc. pacientų buvo siųsti pas gydytoją specialistą atlikti kolonoskopiją (2012 m. – 0 proc.)

1.6.4. lentelė. Storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programos vykdymas 2013 m. sausio-gruodžio mėn.

Eil. Nr.	Savivaldybės pavadinimas	Programoje galinčių dalyvauti asmenų skaičius (50–74 metų)	Asmenys, informuoti apie galimybę dalyvauti programoje		Paciento siuntimas pas gydytoją specialistą atlikti kolonoskopiją	
			skaičius	procentai	skaičius	procentai
1	2	3	4	5	6	7
	Švenčionių rajono	8639	963	11,15	37	0,43
	VšĮ Švenčionių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	7807	944	12,09	33	0,42
	UAB Reginos šeimos gydytojo centras	541	12	2,22	0	0,00
	UAB „Švenčionėlių sveikatos centras“	291	7	2,41	4	1,37

Šaltinis: Vilniaus teritorinė ligonių kasa

Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programos tikslas – sumažinti sergamumą ūminiais kardiovaskuliniais sindromais (nestabilia krūtinės angina ar miokardo infarktu, praeinančiu smegenų išemijos priepuoliu ar smegenų infarktu, periferinių arterijų tromboze), nustatyti naujus latentinių aterosklerozės būklių (miego arterijų stenozės, periferinių arterijų ligos, nebyliosios miokardo išemijos) ir cukrinio diabeto atvejus, siekiant sumažinti pacientų neįgalumą ir mirtingumą dėl širdies ir kraujagyslių ligų.

Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo kraujotakos sistemos ligų 2013 m. Švenčionių rajone buvo vienas didžiausių šalyje 598,33 atv 100 000 gyv. (šalyje – 442,43 atv. 100 000 gyv.).

2013 m. Švenčionių rajone apie galimybę dalyvauti asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje buvo informuota 7,21 proc. asmenų (2012 m. – 7,31 proc.).

1.6.5. lentelė. Asmenų, priskirtinų širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programos vykdymas 2013m. sausio-gruodžio mėn.

Eil. Nr.	Savivaldybės pavadinimas	Programoje galinčių dalyvauti asmenų skaičius (50–65 metų moterys ir 40–55 metų vyrai)	Asmenys, informuoti apie galimybę dalyvauti programoje	
			skaičius	procentai
1	2	3	4	5
	Švenčionių rajono	6183	446	7,21
	VšĮ Švenčionių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	5532	341	6,16
	UAB Reginos šeimos gydytojo centras	410	44	10,73
	UAB „Švenčionėlių sveikatos centras“	241	61	25,31

Šaltinis: Vilniaus teritorinė ligonių kasa

Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programos pagrindinis tikslas – užtikrinti, kad auganti karta turėtų kuo sveikesnius dantis. Švedijos mokslininkai nustatė, kad vaikams laiku padengus dantis silantais, net praėjus 8 metams, dantų ėduonies atsiradimo galimybė sumažėja 80–90 proc.

2013 m. Švenčionių rajone silantais buvo padengta 2,3 proc. daugiau vaikų dantų nei 2012 m.

1.6.6. lentelė. Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programos vykdymas 2013 m. sausio-gruodžio mėn.

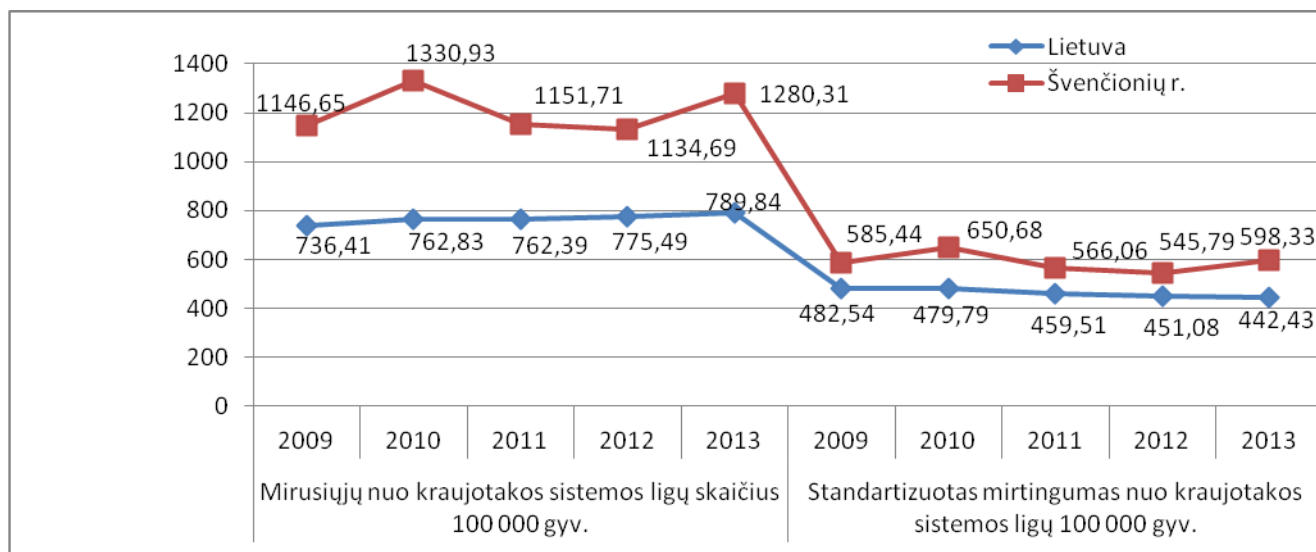
Eil. Nr.	Savivaldybės pavadinimas	Programoje galinčių dalyvauti asmenų skaičius (6–14 metų vaikai)	Vaikai, kuriems suteiktos paslaugos	
			skaičius	procentai
1	2	3	4	5
	Švenčionių rajono	1813	334	18,42
	VšĮ Švenčionių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras	1723	243	14,10
	UAB Reginos šeimos gydytojo centras	46	24	52,17
	UAB „Švenčionių sveikatos centras“	44	67	152,27

Šaltinis: Vilniaus teritorinė ligonių kasa

2. SPECIALIOJI DALIS

Higienos instituto Sveikatos informacijos centro mirties priežasčių registro duomenimis pagrindinių mirties priežasčių struktūra jau daugelį metų nesikeičia. Pirmoje vietoje išlieka kraujotakos sistemos ligos, toliau – piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys.

2.1. Kraujotakos sistemos ligos

2.1.1. pav. Mirusių nuo kraujotakos sistemos ligų skaičius 10 000 gyv. ir standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2.1.1. lentelė. Standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv. 2013 m.

Didžiausi rodikliai		Mažiausi rodikliai	
Savivaldybė	Rodiklis	Savivaldybė	Rodiklis
Šalčininkų r.	623,44	Neringa	343,54
Švenčionių r. sav.	598,33	Panevėžys	366,15
Radviliškio r.	587,35	Palanga	367,7
Pagėgių sav.	560,98	Klaipėda	372,5
Vilkaviškio r.	559,13	Vilnius	376,5
Lietuvos vidurkis 442,43			

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Kiekvienais metais vis daugiau žmonių miršta nuo kraujotakos sistemos ligų – Švenčionių rajone 2013 m. dažniau nei kas antra mirties priežastis – kraujotakos sistemos ligos, iš kurių daugiau nei kas antra dėl išeminės širdies ligos, kas 4-ta dėl cerebrovaskulinių ligų, beveik kas šešta dėl insulto ir kas 15-ta dėl miokardo infarkto.

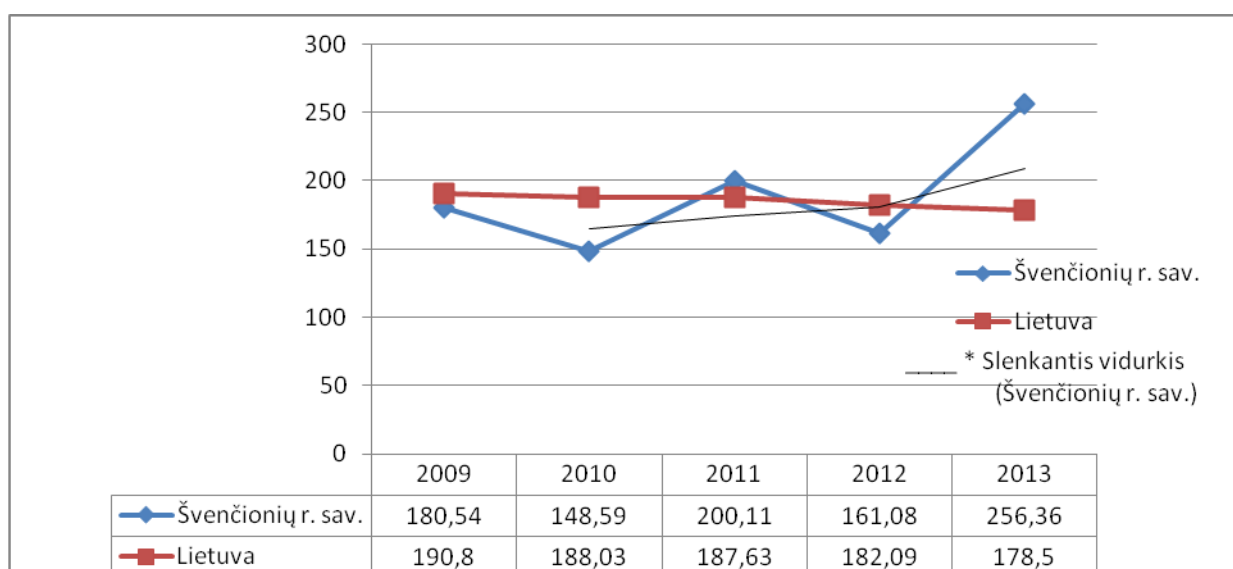
2013 m. dėl kraujotakos sistemos ligų rajone dažniau mirė moterys nei vyrai (atitinkamai 14,8 atv. 1000 gyv. ir 10,6 atv. 1000 gyv.). 2013 m. Švenčionių rajone moterų mirtingumo rodiklis dėl kraujotakos sistemos ligų buvo didžiausias šalyje.

Nuo 2011 m. rajone didėjo jaunų (18-44 m.) gyventojų mirtingumas dėl kraujotakos sistemos ligų, o nuo 2010 m. mažėjo vidutinio amžiaus (45-64 m.) asmenų mirtingumas dėl pastarųjų ligų.

2013 m. dėl kraujotakos sistemos ligų rajone dažniau mirė kaimo, nei miesto gyventojai (atitinkamai 10,3 atv. 1000 gyv. ir 16,7 1000 gyv.). 2013 m. Švenčionių rajone kaimo gyventojų mirtingumo rodiklis buvo didžiausias Lietuvoje (atitinkamai 16,7 atv. 1000 gyv. ir 9,7 atv. 1000 gyv.).

2.2. Piktybiniai navikai

Švenčionių rajone 2013 m. kas penktas mirusysis (kaip ir Lietuvoje) mirė nuo vėžio. Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo piktybinių navikų rajone didėja, šalyje mažėja.

2.2.1. pav. Standartizuotas mirtingumas nuo piktybinių navikų Švenčionių rajone ir Lietuvoje 100 000 gyv.

* Išlygina duomenų reikšmių svyravimus, kad aiškiau matytųsi struktūra ir tendencija (Išvestinis rodiklis)

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Standartizuotas mirtingumas nuo piktybinių navikų 2013 m. Švenčionių rajone buvo vienas iš didžiausių šalyje.

2.2.1. lentelė. Standartizuotas mirtingumas piktybinių navikų 100 000 gyv. 2013 m.

Didžiausi rodikliai		Mažiausi rodikliai	
Savivaldybė	Rodiklis	Savivaldybė	Rodiklis
Birštonas	310,54	Alytus	136,83
Švenčionių r.	256,36	Kupiškio r.	147,67
Ukmergės r.	244,33	Raseinių r.	148,74
Zarasų r.	237,14	Akmenės r.	148,96
Joniškio r.	225,69	Kazlų Rūdos sav.	150,05
Lietuvos vidurkis – 178,5			

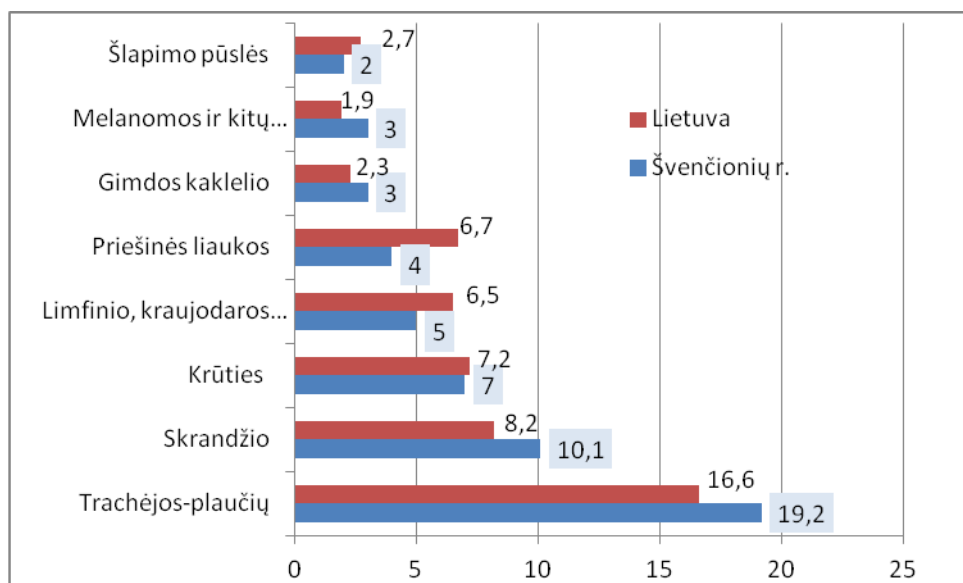
Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Nors dėl piktybinių navikų miršta daugiausiai vyresnio amžiaus gyventojai, tačiau 2013 m. palyginti su 2012 m., išaugo mirtingumas 18-44 ir 45-64 m. amžiaus gyventojams. Kaip ir kraujotakos sistemos ligomis sergančių piktybiniais navikais skaičius augo. Sergančių piktybiniais navikais 2001-2012 m. laikotarpiu buvo daugiau Švenčionių rajono kaimuose nei miestuose.

Pagal piktybinių navikų lokalizaciją 2013 m. Švenčionių r., kaip ir Lietuvoje, daugiausia mirusiųjų buvo nuo trachėjos-plaučių piktybinių navikų.

2013 m. palyginti su 2012 m., Švenčionių rajone daugiau mirčių buvo dėl krūties piktybinių navikų (2012 m. -3,9 proc., 2013 m. – 7,0 proc.), melanomos ir kitų odos piktybinių navikų (2012 m. – 0,0 proc., 2013 m. – 3,0 proc.).

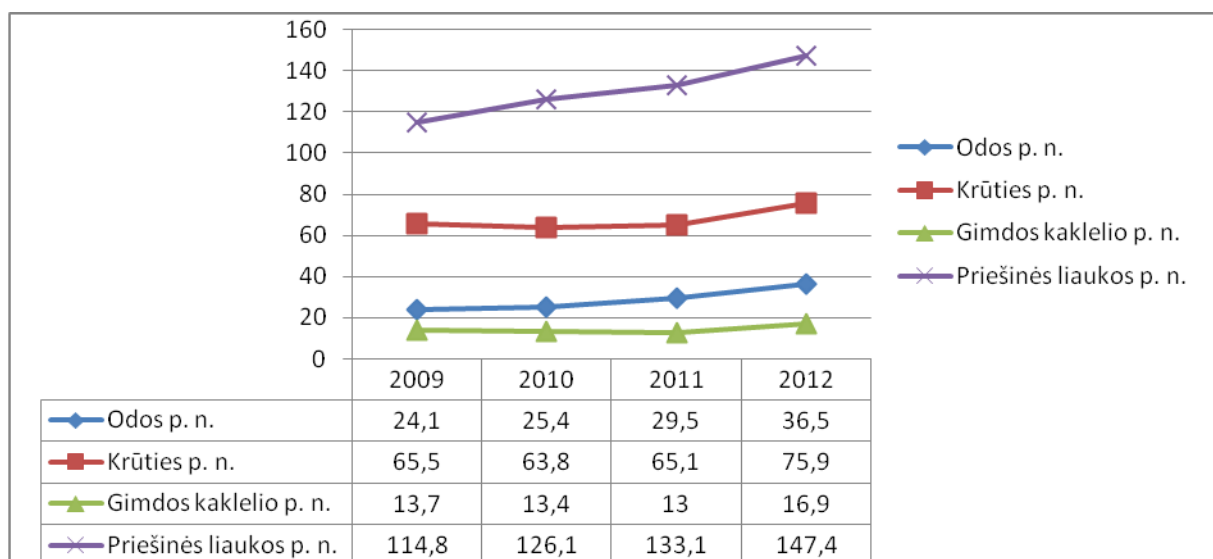
Pagal procentinę mirčių pasiskirstymą nuo piktybinių navikų Švenčionių rajone daugiau nei Lietuvoje mirė nuo trachėjos – plaučių, skrandžio, gimdos kaklelio, melanomų ir kitų odos piktybinių navikų.

2.2.2. pav. Mirčių pasiskirstymas pagal piktybinių navikų lokalizaciją 2013 m. proc.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Pagal piktybinių navikų lokalizaciją Švenčionių rajono gyventojai daugiausia serga priešinės liaukos, krūties, odos ir gimdos kaklelio piktybiniais navikais.

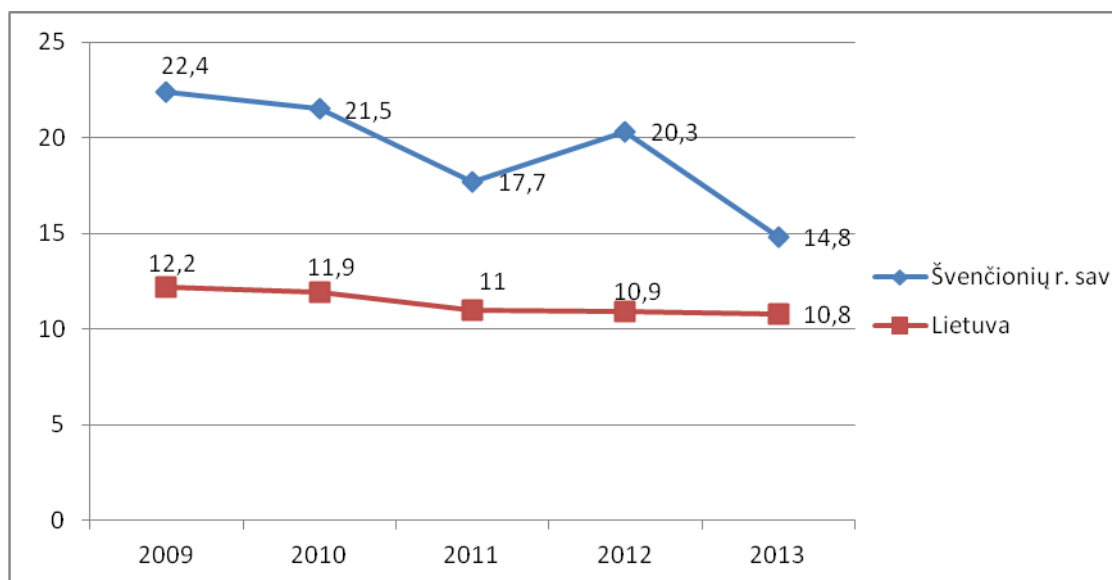
2.2.3. pav. Sergantys asmenys piktybiniais navikais Švenčionių rajone 10 000 gyv.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Priešinės liaukos piktybiniais navikais dažniau serga kaimo gyventojai nei miesto. Naujų priešinės liaukos, krūties, gimdos kaklelio, odos piktybinių navikų daugiau diagnozuota 2009-2012 m. Švenčionių rajono kaimo vietovėse.

2.3. Išorinės mirties priežastys

8,7 proc. visų 2013 m. mirusiųjų Lietuvoje buvo dėl išorinių mirties priežasčių (Švenčionių rajone – 7,9 proc.). Standartizuotas mirtingumo rodiklis 10 000 gyv. Švenčionių rajone išlieka didesnis nei šalyje. Švenčionių rajone 2013 m. dėl išorinių mirties priežasčių mirė kas 12-as mirusysis.

2.3.1. pav. Standartizuotas mirtingumas dėl išorinių mirties priežasčių 10 000 gyv.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

2013 m. Švenčionių rajone dėl išorinių mirties priežasčių mirė 46 gyventojai, iš jų 21,7 proc. dėl savižudybių, 23,9 proc. dėl šalčio poveikio, 13,0 proc. dėl apsinuodijimo alkoholiu, 4,3 proc. transporto įvykiuose ir 2 proc. paskendo.

2.3.1. lentelė. Mirusiųjų skaičius pagal išorines mirties priežastis Švenčionių rajone.

	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Išorinės mirties priežastys, viso:	66	57	59	46
Savižudybės	9	5	10	10
Transporto įvykiai	3	7	3	2
Paskendimai	5	2	4	1
Šalčio poveikis	12	9	6	11
Apsinuodijimas alkoholiu	7	7	9	6

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

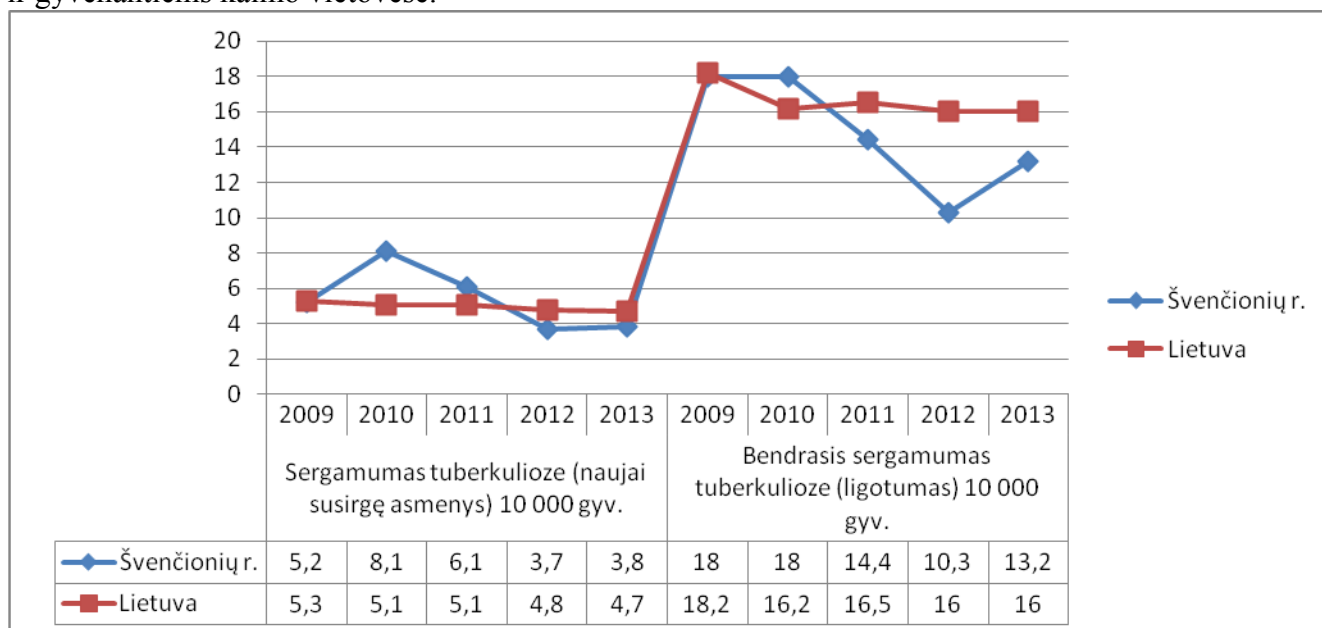
Iš visų 2013 m. mirusiųjų dėl išorinių mirties priežasčių 78,3 proc. sudarė vyrai. Iš 36 vyrų, 5,6 proc. mirė transporto įvykiuose, 25 proc. dėl šalčio poveikio, 16,7 proc. dėl apsinuodijimo alkoholiu ir 19,4 proc. dėl tyčinių susižalojimų.

2012-2013 m. laikotarpyje Švenčionių rajone savižudybių skaičius tolygiai didėjo 45-64 m. amžiaus grupėje.

2.4. Tuberkuliozė

Bendrasis sergamumas tuberkulioze Švenčionių rajone nuo 2011 metų yra mažesnis nei šalies. Nuo 2010 m. Švenčionių rajone mažėjo naujų tuberkuliozės atvejų.

Švenčionių rajone, kaip ir Lietuvoje nauji tuberkuliozės atvejai dažniausiai nustatyti vyrams ir gyvenantiems kaimo vietovėse.

2.4.1. pav. Sergamumas ir bendrasis sergamumas tuberkulioze 10 000 gyventojų.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Nuo 2010 m. Švenčionių rajone mažėjo naujų tuberkuliozės atvejų 0-17 m., 18-44 m. ir 65+ m. amžiaus grupėse, tačiau nuo 2012 m. amžiaus grupėje 45-64 m. naujų tuberkuliozės atvejų skaičius padidėjo dvigubai.

APIBENDRINIMAS

1. Švenčionių r.sav. gyventojų skaičius mažėja. Nuo 2012 m. rajone darbingo amžiaus gyventojų procentas nepakito, vaikų – sumažėjo, pensinio amžiaus asmenų – padaugėjo. Moterų 2013 m. rajone buvo daugiau nei vyrų.
2. Gimusiųjų 2013 m. Švenčionių rajone sumažėjo. Natūralus gyventojų prieaugis neigiamas.
3. Standartizuotas mirtingumas išlieka aukštas (2012 m. - didėjo). Vyrų standartizuotas mirtingumo rodiklis dvigubai didesnis nei moterų. Kūdikių mirtingumas 1000-iui gyvų gimusių išlieka aukštas, tačiau nuo 2012 m. matoma mažėjimo tendenciją.
4. Nedarbo lygis Švenčionių rajone 2013 m. išlieka toks pat 11,4 proc., šalyje mažėjo (2013 m. - 10,9 proc.).
5. Suaugusiųjų (nuo 18 m.) ir vaikų (0-17 m.) bendras sergamumas Švenčionių r. didėjo, šalyje vaikų sergamumas 2012 m. mažėjo.
6. 2013 m. Švenčionių rajono gyventojų sergamumo rodikliai kvėpavimo sistemos, nervų sist., urogenitalinės sist., odos ir poodžio, infekcinėmis ir parazitinėmis ligomis išliko didesni nei šalies. Beveik visose ligų grupėse sergamumo rodikliai didėjo.
7. 2013 m. Švenčionių rajone daugėjo vaikų sergančių endokrininės sistemos ligomis, odos ir poodžio ligomis, traumomis.
8. 2013 m. Švenčionių rajone daugėjo vaikų, turinčių regėjimo sutrikimų. 2013 m. Švenčionių rajone nenormali laikysena nustatyta didesnei vaikų daliai nei šalies vidurkis. Regėjimo sutrikimai rajone 2013 m. dažniau pasitaikė 15-17 m. vaikams, nenormali laikysena – 7-14 m. vaikams.
9. 2013 m. Švenčionių rajone, kaip ir šalyje pagrindinės gyventojų mirties priežastys kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai ir išorinės mirties priežastys.
10. Dėl kraujotakos sistemos ligų 2013 m. rajone mirė daugiau moterų nei vyrų, dėl išorinių mirties priežasčių ir piktybinių navikų – vyrų.
11. Standartizuotas mirtingumas 2013 m. Švenčionių rajono kaimuose buvo didesnis nei miestuose.
12. Švenčionių rajone 2013 m. dažniau nei kas antra mirties priežastis – kraujotakos sistemos ligos iš kurių, dažniau nei kas antra dėl išeminės širdies ligos, kas 4-a dėl cerebrovaskulinių ligų, kas 6-a dėl insulto, kas 15-a dėl miokardo infarkto.
13. Nuo 2011 m. Švenčionių rajone daugėjo jaunų (18-44 m.) gyventojų mirusių nuo kraujotakos sistemos ligų.
14. Švenčionių rajone kas 5-as mirusysis mirė nuo vėžio. Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo piktybinių navikų rajone didėja, šalyje – mažėja.
15. Standartizuotas mirtingumo rodiklis nuo piktybinių navikų 2013 m. Švenčionių rajone buvo vienas didžiausių šalyje.
16. 2013 m. palyginti su 2012 m. Švenčionių rajone išaugo mirtingumas nuo piktybinių navikų 18-44 m. ir 45-64 m. amžiaus grupėse.
17. Sergančių piktybiniais navikais 2001-2012 m. laikotarpiu buvo daugiau Švenčionių rajono kaimuose nei miestuose.
18. 2013 m. Švenčionių rajone kaip ir šalyje daugiausia mirusiųjų buvo nuo trachėjos-plaučių piktybinių navikų.
19. 2013 m. Švenčionių rajone daugiau nei Lietuvoje buvo mirčių dėl trachėjos-plaučių, skrandžio, gimdos kaklelio, melanomų ir kitų odos piktybinių navikų.
20. Pagal piktybinių navikų lokalizaciją 2013 m. Švenčionių rajono gyventojai daugiausiai sirgo priešinės liaukos, krūties, odos ir gimdos kaklelio piktybiniais navikais.
21. Švenčionių rajone 2013 m. dėl išorinių mirties priežasčių mirė kas 12-as mirusysis.
22. Iš visų, 2013 m. mirusių dėl išorinių mirties priežasčių 78,3 proc. buvo vyrai, iš jų 5,6 proc. mirė transporto įvykiuose, 25 proc. dėl šalčio poveikio, 16,7 proc. dėl apsinuodijimų alkoholiu ir 19,4 proc. dėl tyčinių susižalojimų.
23. Nuo 2011 m. bendras sergamumas tuberkulioze Švenčionių rajone yra mažesnis nei šalies. Nuo 2010 m. rajone mažėjo naujų tuberkuliozės atvejų, taip pat mažėjo naujų tuberkuliozės atvejų 0-17 m., 18-44 m. ir 65+ m. amžiaus grupėse.

24. 2013 m. Švenčionių rajone tuberkuliozė dažniausiai buvo nustatyta vyrams ir gyvenantiems kaime.
25. 2013 m. Švenčionių rajone valstybinių prevencijos programų vykdymo aktyvumas buvo žemas. 2013 m. rajone prevencinėse programose dalyvavo mažiau gyventojų nei 2012 m.
26. 2013 m. daugiausia tikslinės Švenčionių rajono savivaldybės gyventojų grupės buvo informuota apie vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programą ir gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencijos programą.
27. Nors širdies ir kraujagyslių ligos sudaro didžiąją dalį susirgimų ir mirčių, tačiau 2013 m. apie galimybę dalyvauti širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos prevencijos programoje buvo informuota tik 7,21 proc. tiklinio amžiaus gyventojų.
28. 2013 m. Švenčionių rajono maudyklų stebėsenos rodikliai atitiko mikrobiologinius parametrus.
29. 2013 m. buvo ištirti 2 geriamojo vandens mėginiai, atrinkti iš Švenčionių rajono, dėl mikrobiologinės taršos (E.coli, žarninių enterokokų kolonijas sudarančių vienetų) – tyrimų rezultatai atitiko Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ reikalavimus.

REKOMENDACIJOS

Švenčionių rajono savivaldybės administracijai:

1. Plėtoti fiziniam aktyvumui rajone vystyti palankią infrastruktūrą (įrengti vaikų žaidimų aikštes, įrengti naujas ir atnaujinti senas sporto aikštes, plėsti dviračių takų infrastruktūrą).
2. Skatinti Švenčionių rajono gyventojus švęsti šventes be alkoholio.
3. Savivaldybės teritorijoje (prie sveikatos priežiūros įstaigų, mokyklų, vaikų žaidimų aikštelėse, autobusų stotelėse, parkuose) įteisinti nerūkymo zonas.

Bendruomenės sveikatos tarybai:

1. Vykdam Švenčionių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiąją programą prioritetine tvarka finansuoti projektus sprendžiančius šias visuomenės sveikatos problemas:
 - 1.1. vaikų ir jaunimo sveikatos stiprinimas ir išsaugojimas;
 - 1.2. lėtinių neinfekcinių ligų ir jas sukeliančių rizikos veiksnių (rūkymas, alkoholio vartojimas, neteisinga mityba, mažas fizinis aktyvumas) mažinimas.

Sveikatos priežiūros įstaigoms:

1. Siekti, kad Valstybinėse prevencijos programose dalyvautų ne mažiau 80 proc. tikslinio amžiaus gyventojų.
2. Ieškoti bendradarbiavimo būdų, kaip pasiekti aukštesnį Valstybinių profilaktikos programų įgyvendinimo rodiklį.
3. Kelti specialistų kvalifikaciją sveikatos stiprinimo ir ligų prevencijos klausimais.
4. Bendrauti ir bendradarbiauti sprendžiant rajono gyventojų asmens ir visuomenės sveikatos problemas.